No. 145. **1842.**

VLISSINGSCHE COURANT.

Maandag 5 December.

INGEZONDEN STUKKEN.

Het voorstel van den heer van Dam van Isselt. (1)

Wanneer het voor het vaderlandsche hart een streelend gevoel oplevert, den edelen VAN DAM VAN ISSELT, op zijne, hem eigene, kernachtige wijze het woord in 's lands raadzaal te hooren voeren, tot handhaving van grondwet en wet, waar dit noodig is, ook dan zelfs, wanneer slechts het belang van een enig ingezeten daarbij dadelijk mogt betrokken zijn, — gevoelt men zich aan de andere zijde ter neêr geslagen, wanneer men andere mannen, van welke men zich gewend had, gelijksoortige verwachtingen te koesteren, zich zóó zonderling, zoo weinig volksgezind ziet gedragen, als dit de heeren VAN PANHUYS en VAN GOLTSTEIN deden, in de vergadering der Tweede Kamer van den 29. November ll.

Reeds had het, bij de vorige beraadslaging over het adres van G. NORP, bevreemding gewekt, die beide heeren te zien adviseren en stemmen vóór het overgaan tot de orde van den dag, zonder dat zij, altans zooveel zich laat aanzien, de zekerheid hadden kunnen verkrijgen, dat er *geen* misbruik van gezag in deze zaak had plaats gevonden.

Het voorstel van den heer VAN DAM had hiertoe *nu* de strekking. De Minister van Financien was in de vergadering tegenwoordig, en het liet zich dus wel verwachten, dat Z. Exc. het stilzwijgen daarop niet bewaren zou.

Maar, zonder de inlichtingen van den Minister te willen afwachten, vonden die twee heeren het voorstel zóó bedenkelijk, dat zij vermeenden, dadelijk tot de bestrijding van hetzelve te moeten overgaan. Die ijver laat zich alleen dáaruit verklaren, dat de beide heeren, eenmaal gestemd hebbende voor de orde van den dag, een renvooi aan den Minister of het afwachten van inlichtingen van denzelven, door de Kamer, al te zeer in strijd moesten vinden *met* dit, hun eenmaal uitgebragt gevoelen.

Had de Minister kunnen goedvinden te zwijgen, en de beraadslaging ware in den geest der beide heeren doorgezet, dan ware het ligt mogelijk, dat eene stemming hadde beslist, dat er *geene* inlichtingen in deze zaak vereischt werden, en er dan ook noch voor de Kamer, noch voor de natie, iets ware verkregen.

Wat ware hier dan nu bij gewonnen geworden? Dat de eigenliefde der beide heeren ware bevredigd; maar ook, dat de administratie bij de natie en bij sommige leden der Kamer alligt onder verdenking zoude zijn gebleven, hier eene willekeurige daad te hebben gepleegd, waarvoor zij geenerlei plausibele reden wist op te geven; en dat de meerderheid der Kamer tot beginsel zou hebben aangenomen, dat, wanneer de wet eenmaal zekere magt aan de regering heeft opgedragen, er geen willekeur, geen misbruik van gezag, ten aanzien van de uitoefening *dier* magt, meer kan plaats vinden, zóódanig dat de vergadering zich daarmede zoude mogen bemoeijen.

Z. Exc. de Minister schijnt deze mogelijke gevolgen te hebben voorzien, en wilde daarom, in tijds, openingen geven, waarvoor de lof, hem door den heer VAN DAM toegebragt, ten volle verdiend was.

De beide heeren deden zich dus ministeriëler voor, dan de Minister.

En welke waren in hoofdzaak hunne gronden?

De heer VAN PANHUYS zegt: » Art. 19 van de wet » van 29. Maart 1833 bepaalt, dat geen nieuwe ko» renmolen zal mogen worden opgerigt, ten zij het » terrein, waarop die oprigting wordt verlangd, vooraf » door den Koning *is goedgekeurd*."

» Het gevolg van die bepaling moet zijn, dat de » Koning de vrijheid heeft, om, naar bevind van » zaken, de oprigting van dan molen al dan niet toe » te staan."

Dus, — IN HET GEHEEL TE WEIGEREN! en zulks zonder dat de Kamer, bij zulk eene weigering, zich zal kunnen geregtigd achten, te onderzoeken, of daardoor de burgerlijke vrijheid van eenen staatsburger al dan niet zij aangerand!

De stelling is in ons oog volstrekt erroneus en gevaarlijk tevens. Wilde men haar toepassen op een aantal bepalingen der grondwet, waarbij daden en besluiten van lagere constitutionele magten aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen; vermogt de Koning, vermogten Staten-Generaal of de Minister, niet maar eene bepaalde voordragt afkeuren, maar ook, door het voortdurend terug houden van goedkeuring, in het geheel verhinderen, dat de zaak, door de grondwet gewild, tot stand kwame, — dan verdwenen een aantal constitutionele waarborgen en regelen uit dezelve, en werd aan de magten, welker goedkeuring volgens de grondwet tot de eene of andere verrigting vereischt word, in zeer vele zaken, eene zoo onbegrensde, zoo arbitraire magt toegekend, dat daaruit niet anders dan de schromelijkste verwarringen zouden kunnen voortvloeijen.

Men vergelijke b. v. art. 23 en 25 der grondwet, met toepassing der stelling van den heer VAN PANHUYS; voorts art. 57, 122, 129, in fine, 130, 141, 143, 144, 148, 150, 152, 156, 175, 209. Bij al die artikelen wordt de goedkeuring, inwilliging of bekrachtiging vereischt, van eene daarbij aangewezene staatsmagt. Maar kan het nu de bedoeling van den grondwetgever zijn geweest, de bevoegdheid dier magten zóóver uit te strekken, dat zij daarin vrijheid zouden kunnen vinden, naar willekeur en goedvinden, het tot stand komen der zaken, van welke in die artikelen wordt gesproken; *geheel te verhinderen*, en zulks, zonder deswege tot eenige verantwoording aan eene hoogere magt of hunne lastgevers gehouden te zijn, zoo als men wil, dat hier de administratie zijn zal?

Het is klaarblijkelijk, dat de goedkeuring wordt vereischt, als waarborg, dat de beoogde zaak ZAL tot stand komen — op de meest deugdelijke wijze, en in het meest mogelijke voordeel der verschillende belangen, daarbij betrokken: niet, dat de zaak geheel zal achterwege blijven, wanneer zij voor die belangen wordt gevorderd.

Het bestaan *dezer* magt dus, bij de regering, krachtens art. 19 der opgemelde wet, kunnen wij in geenen deele toegeven; en nog veel minder de stelling, dat, waar eene magt aan de regering is verleend, de Staten-Generaal zich niet in een onderzoek zouden mogen en behooren te begeven, wanneer er rede is van *misbruik* dier magt.

Dat in een adres *bewijzen* moeten geleverd worden van het misbruik der magt, om een onderzoek door de Staten-Generaal te kunnen wettigen, is te veel gevorderd. Wanneer de Minister eenvoudig weigert, kan de klager niet meer zeggen, dan: »*Z. Exc. heeft my geweigerd.*" Of dit op goeden, billijken grond geschiedde, of het *mogt* plaats vinden, blijft aan de Kamer ter onderzoek en beoordeeling overgelaten. De klager volstaat met de hem bekende feiten op te geven, en zich door dezelve verongelijkt te verklaren.

Dit zijn de redenen, waarom wij de handelingen des heeren VAN PANHUYS zeer bevreemdend vinden, en volstrekt moeten afkeuren.

De heer VAN GOLTSTEIN heeft, met andere woorden, hetzelfde gezegd, en het beginsel voorgestaan, dat eene magt eenmaal aan de administratie zijnde afgestaan, zich omtrent de wijze, waarop zij die magt gebruikt, in te laten, zou liggen buiten de competentie der Kamer; iets hetgeen de Kamer al een zeer schralen waarborg zou doen zijn tegen *misbruik* van magt door de Ministers.

Wij komen nu tot de gegevene inlichtingen zelve. De goedkeuring is geweigerd:

1°. Omdat de molenaar er geen bestaan mede zoude kunnen vinden.

Maar hoe, wanneer hij er een *half* of een *kwart* bestaan mede winnen kon, en hij het andere gedeelte uit eenig land of uit de opbrengst van eenig vee, of eenig ander geoorloofd bedrijf kon trekken? Wij weten, dat meerdere molenaars van kleine dorpen, welke veel minder dan 1200 zielen tellen, werkelijk in dit geval verkeeren. Zou dan het verlangen, om door een eerlijk beroep tot een *volledig* bestaan te geraken, niet billijk, niet wettig zijn? Zou het, uit teedere bezorgdheid van den fiscus, zoo als de heer VAN DAM zegt, moeten worden geweigerd?

2°. Wegens het onvoldoende van het bestaan, vreest men *fraude*. Beleedigend en vernederend voor den verzoeker, voor zoover hij een eerlijk man is: doch geen bewijs voor de billijkheid der weigering. Immers, hij KON ook NIET willen frauderen, dan onthield men hem, *geheel zonder grond*, het middel om zijn bestaan te verbeteren?

3°. De surveillance zou te moeijelijk en te kostbaar zijn,

Hier komt de vraag te pas, of men niet liever van eenen ambtenaar, belast met de surveillance van eenen molen, op een uur afstands staande, zou moeten vergen, dat hij ook den nieuwen molen onder zijn toezigt nam, dan van 200 arme zielen te vorderen, dat zij hun graan, op een uur afstands, *langs zeer slechte wegen*, volgens de opgaaf van den Minister, ter molen slepen?

Want juist *dit* bezwaar, hetwelk de Minister aanvoer tot bewijs, dat de verzoeker niet voor andere plaatsen malen zou, moest juist pleiten voor het bestaan van den molen, wegens de moeijelijkheid voor de bewoners van het gehucht, om hun graan elders ter molen te brengen.

Of, eindelijk, de moeijelijkheid, om te kunnen toezien, dat iemand niet fraudere, als een voldoend motief te beschouwen zij, om hem de uitoefening van een eerlijk bedrijf, daar, waar hij hiertoe gelegenheid vinden kon, in het geheel te verhinderen, en hem daardoor de verbetering van zijn bestaan te beletten, willen wij niet beslissen; doch wij hellen sterk tot een ontkennend antwoord over.

Wij zien de beraadslaging over het voorstel niet zonder belangstelling te gemoet: en in ieder geval heeft de heer VAN DAM zich weder betoond een waardig handhaver en verdediger der regten en vrijheden van den Nederlandschen burger, hetgeen gewis bij de natie, in eenen tijd van laauwheid als welken wij beleven, niet anders dan eenen hoogst aangenamen indruk kan te weeg brengen.

(1) Dit art. hadden wij geschreven, vóór ons het resultaat van het voorstel was bekend geworden. Ook na die kennis, vinden wij geene reden, maar eene enkele letter van het geschrevene door te halen.

Ten vervolge aan de Catholijke Nederlandsche Stemmen.

(Op het artikel in haar N°. van 19 November. ll.

De hieronder volgende regelen mogen nog tot staving strekken eener stelling, in het *eerste* gedeelte van ons antwoord aan de *Catholyke Nederlandsche Stemmen* gegeven. (*Vliss. Courant* van den 23 en 25 November ll.)

Wij hebben gezegd: Het voorschrift om God meer te gehoorzamen dan de menschen, (waarvan de *C. Stemmen* hadden gewag gemaakt,) ziet niet op de *uitwendige vormen.*

Welke vormen worden hier bedoeld? Geene andere dan die, onder welke de *openbare*, de *gemeenschappelyke eeredienst* wordt uitgeoefend. *Deze* vormen voorzag de Alwijze, dat, in lateren tijd, naar gelang van behoeften, van meerdere of mindere ontwikkeling van den menschelijken geest, naar gelang van plaatselijke gesteldheid, zeden en omstandigheden, zouden *moeten* gewijzigd worden; en een blik op de vormen van eeredienst, door God-zelf aan de Israëliten voorgeschreven, en op die, bij de onderscheidene kerkgenootschappen der Christenen, ook bij de Catholijken, later ingevoerd, bewijzen ten overvloedigste, dat geene van deze laatste het gebod, om God meer te gehoorzamen dan de menschen, zóó ver hebben uitgestrekt, dat men de Goddelijke bevelen, *op het stuk der eeredienst, eenmaal gegeven*, meer moest blijven gehoorzamen, dan de verordeningen van menschen, in late en tijd, onder de goddelijke toelating, naar gelang van gewijzigde omstandigheden vastgesteld.

De verhevene grondvester van het Christendom bepaalde zich *ook* weinig bij de *uitwendige vormen der openbare eeredienst.* Zijn voorschrift was, God te dienen: *in geest en in waarheid*, en Hij gaf de toezegging, dat, *waar slechts twee in Zynen naam zouden vergaderd zyn, Hy daar* MET HEN *zyn zou.*

Het bedoelde goddelijke gebod gold dus niet de *uitwendige vormen, de eeredienst;* het gold het *godsdienstige*, het *geloof*, het *individuele zedelyke leven.* HIER moet men God meer gehoorzamen, dan de menschen, wanneer de geboden der laatsten met het duidelijk geopenbaarde woord van God, met *Zyne* geboden in tweestrijd komen. Evenwel kan ook *dit* nog geen gebod zijn *voor de massa's*, zoolang *de onderdeeligen* niet verhinderd worden, *individueel*, God, in hunnen handel en wandel, in hun godsdienstig en zedelijk leven, meer te gehoorzamen, dan de menschen. De *uitwendige vormen*, de openbare gemeenschappelijke *eeredienst*, kunnen en zullen wel in den regel bevorderlijk zijn aan de opwekking en verlevendiging van godsdienstig geloof, van reinheid in zedelijken handel en wandel; zij zullen dus, kunnen ze in eenen Staat, zonder de openbare orde en veiligheid te verstoren, bestaan, niet moeten of mogen worden nagelaten: doch — zij zijn *niet onmisbaar*, om den mensch naar Gods wil en geboden te doen leven, om hem tot de algemeene onzigtbare kerk en geestelijke gemeenschap te doen behooren, door Christus gevestigd en onderhouden. Hoe menig kluizenaar, later tot heilige verheven, en als zoodanig door de Catholijke kerk-zelve gehuldigd en geëerd, kan hier, niet een aantal andere voorbeelden, tot bewijs worden aangevoerd!

De *openbare eeredienst, voor de massa's*, uit het oogpunt van het algemeene staatsbelang, of om andere redenen, zou dus, in een gegeven tijdperk, door de wereldlijke magt, *kunnen* belemmerd, verstoord of verboden worden, — zonder dat nog het gebod, om God meer te gehoorzamen dan de menschen, van toepassing kon worden gemaakt, om eenen opstand tegen de wereldlijke magt te wettigen.

Bleef men *individueel* vrij in zijn geloof, in zijne gods-

dienstige overtuiging, in zijnen handel en wandel, men kon, in dezen toestand, nog altijd God gehoorzamen en zich aan de wereldlijke magt, aan de wet der noodzakelijkheid, zonder gewetenswroeging, onderwerpen.

Maar *anders* wordt het, wanneer men, *individueel*, *om* dat geloof, *om* die godsdienstige overtuiging, *om* dien handel en wandel, vervolgd, gepijnigd en omgebragt wordt. Wanneer men, *als individu*, zijn geloof, overeenkomstig de inspraak van zijn geweten openbarende, deswege ten brandstapel of naar de galg gevoerd wordt. *Dan* komt het goddelijk bevel te pas. God meer te gehoorzamen dan de menschen, en een feitelijk verzet wordt *dan*, ook door de ingeschapene zucht tot zelfbehoud, gewettigd.

Dit was het lot, hetwelk men den Protestanten in het begin der XVI eeuw, ook in Nederland, had toegedacht, en *dit* wettigde *hunnen* opstand. De inquisitie drong door tot het geweten, tot het inwendig verborgene van den mensch: men wist dit. Men moest zijne overtuiging, zijn geloof afzweren, of men liep gevaar voor den brandstapel.

De invoering van *zulk* eene gevreesde geestelijke regtbank, ongeacht de bestaande privilegien, moest dus wel de Protestanten tot een feitelijk verzet geregtigd maken.

Eene vlugtige vergelijking nu van *dezen* toestand, met dien, welken de invoering van het bestredene art. 4. behoudens de waarborgen in de grondwet uitgedrukt, zou kunnen te weeg brengen, doet middagklaar het ongerijmde in het oog vallen der veronderstelling, dat die invoering evenzeer eenen opstand zou kunnen wettigen, als de handelingen der inquisitie onze Protestantsche voorvaderen daartoe deden geregtigd zijn.

Niet alleen kunnen de individueele geloofsbegrippen, de vrijheid van geweten, en de vrijheid, om zijnen handel en wandel, als ondeelige, naar *die* overtuiging in te rigten, — in zoover men niet ingrijpt in de gewaarborgde regten en vrijheden van anderen, — door dat artikel niet worden beperkt, zelfs al ware men met 30 individu's vergaderd; maar ook de uitoefening van *openbare* Godsdienst, de *gemeenschappelyke eeredienst* van *bestaande* gezindheden, als zoodanig erkend, kan ten gevolge van dat artikel niet door eenen staats-ambtenaar worden belemmerd, dan voor zoover hij, tot verantwoording zijner daden geroepen, zou kunnen bewijzen, dat, *zonder* de belemmering door hem veroorzaakt, de openbare orde of veiligheid werkelijk zouden hebben kunnen worden verstoord; en evenmin kan hij ongestraft de openbare uitoefening van *nieuwe* eerdiensten verhinderen, wanneer de vereenigingen, welke dit verlangen, aantoonen, dat *die* uitoefening geenszins de openbare orde en veiligheid kunnen verstoren.

Ongeacht nu dit alles, nemen wij nog een *ander* geval aan, waarin een feitelijk verzet tegen de wereldlijke magt als eene geoorloofde daad zou zijn aan te merken, te weten: wanneer het staatsverdrag, hetwelk door de regerende magt, zoowel als door het volk, door tusschenkomst zijner vertegenwoordigers, bezworen is, straffeloos *werd geschonden*, en zulks nog wel met het oogmerk, om *een gedeelte* der staatsburgers te berooven van regten en vrijheden, welke aan *andere* gedeelten *gelaten* werden, en met inzigt, om, zonder acht te geven op het *algemeene* welzijn, de belangen van het eene of andere kerkgenootschap hierdoor meer bijzonder te bevorderen. *Dit* regt vloeide dan niet voort uit het goddelijk gebod, hier boven ontwikkeld, maar uit de verbreking van het staatsverdrag *eenerzyds*, waardoor ook de verpligtingen *anderzyds*, die van gehoorzaamheid, kwamen te vervallen. De staatsmagten hielden dan op, zoodanige wettige magten te zijn, aan welke de Godsdienst onderdanigheid vordert.

Ook van *die* zijde beschouwd, werd de opstand in het begin der XVI eeuw gewettigd; wanneer men op de destijds voor de Nederlanden bestaande privilegien acht geeft. Maar wil men nu iets dergelijks in *onzen* tijd? Het doet ons leed, dat sommigen dit vermeenen, althans het aan onze Catholijke landgenooten willen doen gelooven. En wat zullen wij zeggen, om hen van het tegendeel te overtuigen?

Wijzen wij op de grondwet-zelve, en herinneren wij aan de vereenigde pogingen van alle weldenkenden in den lande, om *haar* eene waarheid te doen zijn; men wijst ons op de plaats gehad hebbende schending derzelve, en zegt, dat zelfs de grondwet alzoo geen waarborg geeft. Maar dat men dan voor 't minst erkenne, dat, bleef dit bezwaar voortdurend bestaan, niet maar alleen de Catholijken, maar alle Nederlanders zonder onderscheid, daaronder zouden zuchten. Ook is het nog niet bewezen, dat men, hetgeen in *enkele* gevallen geschied is, zich in *ieder* geval zou durven veroorloven.

Men veroorlooft zich ligt iets meer, tegen eenen enkelen vreemdeling, b. v., dan tegen een groot millioen ingezetenen, welke alles behalven gezind zijn, zich de krenking hunner regten gedwee te laten welgevallen. Wijzen wij *op het belang van den Staat*, en bijgevolg op dat van den wetgever en de regering, om geene noodelooze beperkingen in eenige eeredienst, en vooral geenen conscientie-dwang in te voeren, men antwoordt ons, dat de regering, dat de Kamers *« het derde deel der bevolking"* (dat is het R. C.) VERACHTEN. (1)

Dergelijke uitdrukkingen zijn intusschen even onjuist als onvoorzigtig. Wij hadden gehoopt, dat de Catholijke pers het vertrouwen op hare eerlijke bedoelingen zou hebben willen vestigen, door bezadigd onderzoek, door gematigde verdediging harer stellingen en beginselen; en dat, wanneer zij *hier* overwonnen werd, niet de massa's door haar zouden worden ter hulp geroepen, om, door de kracht der middelen van *deze*, als waarheid te doen aannemen, wat, bij een bedaard en onpartijdig onderzoek, gebleken was, geene waarheid te zijn.

Wat kan men nu hier anders tegen over stellen, om de waarheid te doen zegevieren, dan *soortgelyke* middelen? En wat heeft men dan gewonnen? Onrust, verdeeldheid, hooggaande twisten, ja vervolgingen welligt.

Waren wij in de plaats der schrijvers van de *Cath. Stemmen*, wij zouden ons sterk bedenken, alver wij het *petitioneren door de massa's aanraadden*. Wij zouden ons eerst moeten overtuigd hebben van de juistheid, billijkheid en regtmatigheid onzer vorderingen; en wij zouden dan eerst trachten, door de kracht der waarheid-zelve, te zegevieren.

Had nu dat blad de stellingen, tegen hetzelve aangevoerd, op goede gronden wederlegd, het mogt zich vleijen, al wat in Nederland wél denkt op zijne zijde te hebben; doch dit deed het niet.

Tegen over de pligten van gehoorzaamheid jegens den H. S. van de R. C. geestelijkheid en de belijders, hebben *wy* gesteld de pligten van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat, welke evenmin door de burgers van eenigen Staat mogen worden uit het oog verloren, tenzij in de gevallen, door ons omschreven, welke niet bestaan.

Tegen de bewering, dat vrijheid van geloofsbegrippen tevens zou in zich sluiten, vrijheid om die in het openbaar te belijden, en de openbare eerdienst er aan verknocht uit te oefenen, hebben wij in het breede, en zoo wij meenen met afdoende gronden bewezen, dat dit *niet* de bedoeling der grondwet is; als welke die *openbare* uitoefening toelaat te beperken of te belemmeren, wanneer dezelve de openbare orde of veiligheid zou *kunnen* storen, en de wetgever dat gevaar, *à priori*, mogt oordeelen te bestaan.

Tegen over de vooronderstelde willekeur van den Minister, in het belemmeren van openbare godsdienstoefeningen, welke de openbare orde en rust *niet* zouden kunnen verstoren, hebben wij zijne verantwoordelijkheid gesteld, ten aanzien der naleving van art. 191 en 194 der grondwet. Overtrad hij die; klaagde men, en bleef hij ongestraft, het geval bestond, boven door ons omschreven.

Dan kwamen er petitien te pas; en werden ook deze niet verhoord, *dan* verviel de pligt der gehoorzaamheid.

Tegen het kwetsende voor het opperhoofd der kerk, gelegen in de vrees, dat van Z. H. zoodanige voorschriften zouden kunnen uitgaan, als door welker uitvoering de openbare orde of veiligheid zouden kunnen worden verstoord, stellen wij over het kwetsende voor den Koning, gelegen in de vrees van sommige zijner onderdanen, dat Z. M. een minister in zijne dienst zou houden, welke zich als een verdrukker van de eene of andere godsdienstige gezindheid zou doen kennen; zoowel als den pligt des Konings om, volgens Zijnen eed, zoowel voor de belangen Zijner Catholijke onderdanen als voor die van alle anderen te waken, en ook te zorgen dat hunne burgerlijke en godsdienstige regten en vrijheden door geene, hetzij binnen- hetzij buitenlandsche, hetzij wereldlijke of geestelijke magt, worden gekrenkt.

De Koning kan, constitutioneel gesproken, geen *kwaad* doen; maar dit belet Hem niet *goed* te doen, en hiertoe verpligt Hem, in ieder zich voordoend geval, Zijn op de grondwet afgelegde eed.

Wat blijft er dan over, om grond te kunnen geven aan nu reeds de menigte te doen gelooven, dat hare tederste godsdienstige belangen in gevaar zijn, en haar tot het petitioneren op te wekken, met verklaring, dat men de grondwet schenden wil?

De *Catholyke Stemmen* gelieven op aangevoerde gronden, als de bovenstaande, in kalmen toon te antwoorden, en zij zullen wijzer en in ons oog ook pligtmatiger handelen dan, door op de hartstogt der menigte eenerzijds te werken, eene krachtige *reactie* anderzijds voor te bereiden.

(1) Zie *Cath. Ned. Stemmen* voor 1842 bladz. 390, 2e kolom.

NIEUWSTIJDINGEN.

ZWEDEN.

STOKHOLM, 8 November. De ellende onder de mindere klassen is sedert eenigen tijd tot eene schrikbarende hoogte gekomen. Bijna iederen nacht worden er door de wachten, die door de stad patrouilleren, ettelijke personen, die geene huisvesting hebben, van de straten opgenomen. Nog onlangs vonden zij op zekeren nacht niet minder dan een twintigtal zoodanige ongelukkigen op een der mesthopen van de koninklijke stallen liggende. De aannaderende koude vermeerdert den nood.

DUITSCHLAND.

FRIJBURG, den 20. November. In de naburige Ehrenstetten is voor weinige dagen eene afschuwelijke daad gepleegd; twee zonen hebben hunnen vader vermoord. Men verhaalt, dat zij, nadat onlangs hunne moeder was overleden, aanspraak hadden gemaakt op de uitbetaling van fl. 50. dat echter de vader zulks had geweigerd, waarop zij in koelen bloede tot de ontzettende daad besloten. Een der zoons moest zelfs de onbeschaamdheid zoo ver hebben gedreven van tegen eenen buurman te zeggen, dat zijn vader thuis dood lag en waarschijnlijk aan eene beroerte was gestorven. Men vond den ouden man met doorsneden hals en een messteek in de borst. De daders zijn gegrepen. (*Freib Ztg.*)

FRANKRIJK.

— Te Orleans heeft zekere *Morelli*, in het Hôtel de l'Europe, op klaar lichten dag, een kennis van hem, *Boisselier* genaamd, kantoorknecht bij de bank van Orleans, die voor eenige duizende franken aan orderbriefjes en handelseffecten, om te innen, bij zich had, vermoord, vervolgens het hoofd en de beenen van het lijk afgesneden en aldus in eene koffer gepakt, welke hij door de knecht van het logement naar het bureau der messageries heeft laten brengen. Door eene zamenloop van omstandigheden is de moord ontdekt. Men zegt dat de dader, die inmiddels eenige duizenden franken ontvangen en zich uit de voeten gemaakt had, te St. Germain-en-Laye is gearresteerd.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE, den 29. Nov. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is ingekomen eene missive van Z. Exc. den Minister van Koloniën, ten geleide der staten van ontvangsten en uitgaven in Nederlands-Indië voor 1842.

Vervolgens heeft de heer *van Dam van Isselt* een voorstel gedaan, strekkende tot verzending aan Z. Exc. de Minister van Financien van een verzoekschrift van *G. Norp*, landbouwer te Luttenberg in Overijssel, die zich beklaagt over het misbruik, dat door de Administratie der belastingen wordt gemaakt van art. 19 der wet van 29 Maart 1833, zoodat aan hem willekeurig is geweigerd het zetten van een korenmolen; vragende hij wijders de medewerking der Kamer, om te worden gehandhaafd bij zijn goed regt. De Kamer had reeds vroeger besloten, in strijd met de conclusie der Commissie, dit rekwest ter griffie neder te leggen.

Over dit voorstel ontstond eenige discussie, wordende er ten slotte beslist, dat hetzelve zal worden gedrukt, en de zaak Donderdag bepaaldelijk zal worden behandeld.

's GRAVENHAGE, den 1. Dec. Het voorstel van den heer van Dam van Isselt is met eene meerderheid van 42 tegen 2 stemmen verworpen. Vóór hebben gestemd, de heeren Luyben en van Dam van Isselt.

GEMENGDE BERIGTEN.

Het gerucht loopt te Parijs dat Vorst Metternich overleden is. — De afloop der zaken in China schijnt met de wenschen van de Fr. regering niet te strooken. — Te Coevorden zijn weder drie runderen door de besmettelijke longziekte aangetast en op last van het sted. best. gedood. — Bij den grooten brand in Kasan is ook eene fabrijk verbrand, om welks verlies duizenden in droefheid zijn gedompeld: het is de groote Russische knoeten-fabrijk, welke jaarlijsch millioenen stokken en riemen voor knoeten leverde. — Te Bona heeft een brand gewoed, waarbij 13 paarden zijn verbrand en 21 andere moesten gedood worden. — Te Londen is eene vergadering gehouden, met het doel om zich het lot der naaisters aan te trekken, welker loon zeer gering is. — Chiavarini, die beschuldigd wordt hier te lande valsche coupons in omloop te hebben gebragt, is te Milaan in hechtenis genomen. — Z. M. is den 30 November te Tilburg gearriveerd en zou aldaar waarschijnlijk tot den 4. dezer vertoeven. — Te Berlijn zijn meubelen van eikenhout in den smaak gekomen. — Te Brugge is een mooi meisje door een korporaal vermoord. — Do. de Cock is met groote statie en veel gejoel van 't graauw begraven: de policie aldaar schijnt de wakkerste niet. — De Heer van Meurs, notaris te Amst. is in een spoorwagen overleden. (HB 3445.) — Te Zutphen heeft een oproer plaats gehad, ter zake van de belasting op het vleesch; men telt de gekwetsten, 4 minnaars van kluifjes zijn gevat. — De fransche komedianten in den Haag zijn telkens ziek wanneer er opera zal gespeeld worden. (Journ. de la H. 280.) — Béranger heeft Espartero op rijm geweigerd de orde van Karel III aan te nemen. — Z. M. heeft de jaarlijksche toelaag aan de Maatsch. Tot Nut van 't Algemeen ingetrokken. — Te Leiden heeft de cavalerie met de infanterie zware rusie gehad, van weerskanten zijn er eenigen verwond. — De Duchesse d'Orleans, een zeilpaket, heeft laatstelijk twintig passagiers van Nieuw-York medegenomen, op denzelfden dag, dat de Belgische stoompaket British-Queen er slechts elf medenam.

ADVERTENTIEN.

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 5 December. Sedert den 1 dezer zijn alhier ter reede gekomen:

Voor Antwerpen bestemd:

De Harmonie, A. van den Meyden, Rio-Janeiro, koffij; Centurion, D. Wills, Londen, stukgoed; Jane en Mary, W. Kennedy, Londen, boonen; Euphenie, J. Gregory, Dundee, stukgoed; Maria Elisabeth, W. Fokke, Buenosayres, huiden; Nadeched, J. Silver, Cork, tarwe; The Friends, J. Harding, Londen, granen; Magdalena, F. K Egberts, Riga, lijnzaad; Harmony, H. Ritchie, Grangemouth, ijzer.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar zee gezeild:

Die Venus, J. C. Lausen, Willian Gales, W. Gray, Athenson, J. Macdonald, alle ballast, New-Castle; Ellida, H. Reletius, ballast, Avontuur.

Te Vlissingen, bij A. W. VAN BIEREN.